

Egy égetett meszes zacskó tartalmának tömege, nedves helyen és szabad levegőn állás közben, megnőtt. A zacskóban lévő porszerű anyag egyenletes összekeverését (homogenizálását) követően kis mintákat veszünk belőle és vizsgálatokat végzünk velük:

- Az egyik mintát 10,0 %-os sósavba téve a por gázfejlődés nélkül feloldódik.
- A másik, 1,15 g tömegű mintát kaloriméterben (hőmennyiség meghatározására szolgáló készülék) sósavval reagáltatjuk, és mérjük mennyi hő szabadul fel: 3,47 kJ hő felszabadulását mérjük.

a) Mire utal a gázfejlődés nélküli feloldódás a sósavban?

b) A tapasztalatokat is figyelembe véve mitől nőtt meg az égetett mész tömege állás közben?

c) Írja fel a porminta sósavban való feloldódásakor végbemenő reakciók ionegyenletét és számítsa ki a reakcióhőket! Ehhez a következő képződéshő-adatok közül választhatja ki a szükségeseket:

HCl(g): $-92,5$ kJ/mol $H^+(aq)$: $0,00$ kJ/mol CaO(sz): -636 kJ/mol $OH^-(aq)$: -230 kJ/mol
 Ca(OH)₂(sz): -987 kJ/mol $Cl^-(aq)$: -168 kJ/mol CaCl₂(sz): -796 kJ/mol H₂O(f): -286 kJ/mol
 Ca²⁺(aq): -543 kJ/mol

d) Számítással határozza meg, hogy az égetett mész hány százaléka alakult át állás közben!

(2018. október)

Megoldás: (12 pont)

- a) A por nem tartalmaz karbonátot (vagy: nem kötött meg szén-dioxidot) **1 pont**
- b) Állás közben vizet kötött meg. **1 pont**
- c) $CaO(sz) + 2 H^+(aq) = Ca^{2+}(aq) + H_2O(f)$ **1 pont**
 $Ca(OH)_2(sz) + 2 H^+(aq) = Ca^{2+}(aq) + 2 H_2O(f)$ **1 pont**
 Hess-tétel vagy annak alkalmazása ($\Delta_r H = \sum \Delta_k H(\text{termék}) - \sum \Delta_k H(\text{reagens})$) **1 pont**
 $\Delta_r H_1 = -543 + (-286) - (-636) = -193$ kJ/mol **1 pont**
 $\Delta_r H_2 = -543 + 2(-286) - (-987) = -128$ kJ/mol **1 pont**
(Hibásan rendezett egyenlet esetén az egyenlet alapján helyesen számított érték elfogadható.)
- d) Ha az 1,15 g porminta x mol CaO-t és y mol Ca(OH)₂-t tartalmaz, akkor a moláris tömegek ($M(CaO) = 56,1$ g/mol; $M(Ca(OH)_2) = 74,1$ g/mol) ismeretében a tömegre felírható egyenlet:
 $56,1x + 74,1y = 1,15$ **1 pont**
 A felszabadult 3,47 kJ hőre pedig felírható egy másik egyenlet:
 $-193x + (-128y) = -3,47$ (vagy: $193x + 128y = 3,47$) **1 pont**
 Az egyenletrendszer megoldása:
 $x = 0,0154$; $y = 3,83 \cdot 10^{-3}$ **2 pont**
(Hibás reakciókkal helyesen számolva erre a kérdésre maximális pontszám adható, kivéve, ha irreális /például negatív/ eredmény adódik.)
 A CaO + H₂O = Ca(OH)₂ alapján $3,83 \cdot 10^{-3}$ mol Ca(OH)₂ ugyanennyi mól CaO átalakulásával keletkezett, így a CaO átalakulási százaléka:

$$\frac{3,83 \cdot 10^{-3}}{0,0154 + 3,83 \cdot 10^{-3}} \cdot 100\% = 19,9\%$$
 1 pont